

Vi takker for spørsmålene på muntlig høring til Meld. St. 7 Om seksuell trakassering 18.2.2025, og ønsker her å komme med skriftlig svar.

- Svar på spørsmål stilt av Åslaug Sem-Jacobsen fra Senterpartiet: *Jeg var med i kraft av jobben min her på Stortinget FN-konferanse hvor det ble fokusert mye på de organisasjonene rundt omkring i verden som bruker mye penger på å fremme ganske sånn kvinnehatende og trakasserende innhold på sosiale medier. Både religiøse og politiske. Og bruker mye penger på at det kommer frem, og det er alt fra Tate-brødrene. Er dette noe dere er opptatt av? Merker dere at fordi det er ekstremt mye slikt stoff som løftes frem og brukes penger på på sosiale medier. Har dette noe å si for utviklingen innen seksuell trakassering, særlig blant barn og unge?*

Vi ser en økt tilbakemelding fra undervisere som benytter seg av vårt materiell Uke 6 og Uke 16, eller som vi møter når vi er rundt på skoler, at det blir stadig mer seksualisert språkbruk og trakassering i klasserommene. Derfor er dette noe vi er opptatt av, spesielt knyttet til hvilke temaer vi lager undervisningsmateriell til, men også i andre deler av organisasjonen. Vi er i prosess med å utvikle et gratis digitalt lærerkurs, hvor vi blant annet tar opp dette innenfor temaet sensitive temaer. Her står hatprat og seksuell trakassering og overgrep på agendaen.

I tillegg arrangerer vi en Anti-gender workshop 24.-25.2. som en direkte følge av de bevegelsene vi ser internasjonalt. Dette arbeidet er spesielt viktig for oss da vi er en av omkring 150 organisasjoner i IPPF, og vi ser at det er mange av våre søskenorganisasjoner merker en endring, og påvirkes, i større grad enn vi.

- Svar på spørsmål stilt av Åslaug Sem-Jacobsen fra Senterpartiet: *Finnes det undersøkelser tidligere fra hvordan seksuell trakassering har foregått hos eldre?*

Seksuell trakassering og overgrep mot eldre er dessverre ikke et nytt fenomen. Allerede for 10 år siden publiserte Norske Helseinformatikk en artikkel som viste til flere studier der eldre rapporterte om vold og seksuell trakassering, ofte i nære relasjoner (NHI, 2015). En verdensomspennende gjennomgang av studier, publisert i *Journal of the American Geriatrics Society*, bekreftet at overgrep mot eldre er et utbredt problem på tvers av kulturer og geografiske området, og at eldre med nedsatt kognitiv funksjon, som de med demens, er spesielt utsatt. Studiene viste også at overgrepene oftest skjer i nære relasjoner, som fra familie, venner eller omsorgspersonell (Reuters, 2015).

Forskning på vold og overgrep mot eldre i Norge er begrenset, og temaet har lenge vært underkommunisert. En nasjonal studie av Sandmoe, Wentzel-Larsen og Hjemdal (2017)

SEX OG POLITIKK

fant at mellom 6,8 % og 9,2 % av hjemmeboende eldre har opplevd vold eller overgrep etter fylte 65 år, hvor psykiske overgrep var mest utbredt. Overgriperne var ofte i nære relasjoner, og risikoen for overgrep økte dersom personen hadde vært utsatt tidligere i livet. En annen studie av Malmedal et al. (2016) undersøkte seksuelle overgrep i sykehjem og avdekket at overgripere ofte var medbeboere, ansatte eller pårørende. Studien viste også at ansatte mangler kunnskap om hvordan slike saker skal håndteres, og at det er behov for bedre rutiner for forebygging og oppfølging.

Til tross for disse undersøkelsene er kunnskapen om trakassering og overgrep mot eldre fortsatt mangelfull, og det er behov for mer forskning og tiltak for å sikre bedre beskyttelse av eldre. I 2019 avdekket en undersøkelse fra tidsskriftet *Sykepleien* at én av ti sykepleiere har vært vitne til seksuelle overgrep mot pasienter i helse- og omsorgstjenesten. I de fleste tilfeller begått av andre pasienter, men også av ansatte.

Dette gjør Sex og Politikks pågående eldreundersøkelse ekstra viktig. Undersøkelsen kartlegger Eldres seksuelle helse mer generelt, men har også vist at det er behov for mer kunnskap om seksuell trakassering blant denne gruppen. Denne tematikken er underutforsket, og vi ønsker derfor å jobbe videre med dette fremover. Mangelen på forskning gjør det vanskelig å forstå omfanget av problemet, og utforme målrettede tiltak, og vi mener at det er avgjørende at dette blir en prioritet fra politisk hold fremover.

- Svar på spørsmål stilt av Silje Hemdal fra Fremskrittspartiet: *Flere understreker behov for kompetanse hos lærerne, og at det er viktig at lærerne er gode på seksualundervisning, men jeg er i hvert fall kjent med flere andre gode eksempler på at andre som står for seksualundervisningen eller deler av den, det kan være helsesykepleier, ulike andre organisasjoner eller leger, helsepersonell som kanskje også er mer oppdatert på hva som rører seg på feltet enn lærere. Så jeg vil gjerne ha en utdyping av hvorfor man mener at det absolutt er læreren som er viktigste i dette arbeidet. Er det ikke seksualundervisningen som er viktigst?*

Først og fremst er seksualitetsundervisning mer enn kropp, pubertet og kjønnsykdommer. Det er dette også, men helhetlig seksualitetsundervisning dekker så mye mer. Det må også inneholde følelser, grensesetting, samtykke, seksualitet og identitet, noe som i stor grad krever en trygg og stabil voksen. Det mener vi læreren er for veldig mange barn og unge i dag, og den relasjonen bør ikke undervurderes. Det vil selvfølgelig være forskjeller på lærerens rolle avhengig av hvilket årstrinn man viser til.

Seksualitetsundervisningen bør være en integrert og kontinuerlig del av skolens undervisning, og lærere har en nøkkelrolle i å sikre at dette skjer på en helhetlig måte. Lærere er de som kjenner elevene best, forstår deres utvikling og kan tilpasse undervisningen til klassens behov over tid. De må også være trygge nok til å møte barn og unge når de er klare til å snakke om det som opptar dem. Dette gjelder de korte, men

SEX OG POLITIKK

veldig viktige, møtene og situasjonene i overganger, friminutt, elevsamtaler eller i timene.

Samtidig kan en kombinasjon av lærere og eksterne fagpersoner være en styrke. Helsepersonell, organisasjoner og helsepersonell kan supplere lærernes undervisning med oppdatert fagkunnskap og perspektiver på spesielle temaer. Likevel bør det ikke erstatte læreren som hovedansvarlig. Når læreren eier seksualitetsundervisningen og vever den inn i skolens helhetlige arbeid med livsmestring og relasjonskompetanse, blir den mer systematisk og gjennomgående, i stedet for sporadiske enkelttimer. Det ene trenger ikke utelukke det andre, og det er viktig at dette ikke blir en hvilepute på at et kompetansemål er dekket.

Sex og Politikk ser frem til å følge dette arbeidet videre.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tor-Hugne Olsen'.

Tor-Hugne Olsen, daglig leder